

Hatvan éves a Magyar Textiltechnika

Lázár Károly

A Textilipari Műszaki és Tudományos Egyesület 1948. szeptember 20-án tartotta alakuló közgyűlést és egy hónapra rá, októberben már megjelent a TMTE szaklapja, a Magyar Textiltechnika 1. száma.

A beköszöntőt Zilahi Márton, az egyesület újonnan megválasztott, első elnöke írta, aki ebben a lap célját így fogalmazta meg:

„... Ezzel a műszaki lappal olcsó, mindenki által megvásárolható és – remélhetőleg – magas színvonalú tudományos és műszaki segédeszközt a textilipar minden dolgozójának a kezébe. A Magyar Textiltechnikában ismertetni fogjuk a magyar textilipar eredményeit. Pótolni akarjuk azt a veszteséget, ami a külföldi kapcsolatok háború alatti megszakadásával érte a magát képezni akaró szakembereket. Ismertetni fogjuk a legkiválóbb üzemek eredményeit, a magyar textilipar fejlődésének döntő lökést adó munkaversenyek hatását, a jól bevezetett üzemi újításokat és rendelkezésre kívánunk állni mindenkinek, ha munkájában, vagy kutatásában nehézségre bukkant. ...”

A lap lényegében változatlanul ennek a célkitűzésnek a szellemében működött és – reményeink szerint – működik ma is, ha egyes mondatokat ma másként is fogalmaznánk meg, hiszen, ne felejtjük, a fenti sorok a textilipar államosításának korszakában, egy olyan időszakban íródtak, amikor a politikai és gazdasági környezet tökéletesen eltért mai eszményeinktől, helyzetünkől és lehetőségeinktől.

A fenti célkitűzés értelmében szolgálta hűségesen a Magyar Textiltechnika a hazai textil- és ruházati ipart számos buktatóval, átalakulással tarkított útján, és igyekszik ma is szolgálni jelentősen megváltozott körülmények között. Az első számban megjelent célkitűzés több pontja azonban ma is érvényesül. Lapunk mai célkitűzését a szerkesztési elvek 2005-ben elfogadott újrafogalmazásakor így rögzítettük:

„A Magyar Textiltechnika folyóirat célja a magyar textil-, textilruházati és textiltisztító iparban dolgozó szakemberek tájékoztatása e szakterületek hazai és külföldi műszaki és technológiai újdonságairól, hazai és nemzetközi piaci helyzetéről, szakmai eseményeiről, a szakterületekkel kapcsolatban álló civil szervezetek tevékenységéről, továbbá teret adjon szakismeretek átadására, szakmai tapasztalatcserére, új kutatási és fejlesztési eredmények publikálására, valamint hírt adjon a szakmát érintő személyi eseményekről, annak érdekében, hogy mindezzel hozzájáruljon az iparban dolgozó szakemberek informáltságához szakterületükön és ezzel javítsa versenyképességüket, innovációs tevékenységüket.”

Látható, hogy a lap célja alapjaiban nem változott e hat évtized alatt.

Milyen is volt ez az első szám?

Vessünk egy pillantást először is a szerkesztőbizottság összetételére: az idősebb generáció számára részben ma is jól ismert nevek köszönnek vissza a listáról: Zilahi Márton, Füsti Pál és Vékássy Alajos volt a szűkebb szerkesztő „triumvirátus”, akik mellett Alpár László, Friss Antal, Garai Imre, Havas Emil, Herczeg Ferenc, Mártha Endre, Redő Éva és Sebestyén Endre alkották a szerkesztőbizottságot. A felelős szerkesztő Szilágyi Béla volt.

Az I. évfolyam 1. számának címlapja

Tanulságos átnézni a 32 oldalas lapban megjelent cikkek címeit és szerzőit is:

Zilahi Márton: Beköszöntő

Radnóti Imre: A körhurkolótól a Supreme gépig

Sebestyén Endre: Önköltségcsökkentés a hernyóse-lyemiparban

Gangli Boldizsár: Hibaforrások a nyújtóműveknél

Bojtár Pál: A magyar textilipar energiagazdálkodási kérdései

Dr. Dénes Endre: A pamutfonodák nyersanyag-kihasználásának szerepe az önköltség csökkentésében

Vadas Henrik: A gyapjúipari munkaverseny kiértékelésének műszaki feladatai

Nyári József: Plastic és a textilipar

Razuvajev, A. A.: Tudományos oktató-kutató munka szervezése a Szovjetunióban

Dr. Rusznák István, Keszeg Géza: Alkálikus hidrogénszuperoid fürdők szerepe a pamutfehérítésben

Koszko, K. G.: A Szovjetunió öt éves tervének négy év alatt való teljesítése

Ezek mellett a cikkek mellett – amelyek egy része figyelemre méltó hazai kutatási eredményekről ill. üzemi tapasztalatokról adott számot – a Szemle c. rovatban, mintegy másfél oldalon a hazai és külföldi (a szovjet mellett angliai, észak- és dél-amerikai, ausztriai, franciaországi és dániai) textilipar aktuális hírei olvashatók, valamint rövid összefoglaló szerepelt a Lyonban tartott nemzetközi selyemipari kongresszus-ról. Egy szakmai kérdésre is választottak a lap szerkesztői a Kérdés-felelet rovatban: az egyik szövöde szakembere (a neve sajnos nem derül ki) azt kérdezte, hogy

„közlőművel meghajtott szövődénkben a fordulatszám-csökkenés gyakori..., egyes gépeknél néha 5%, sőt ennél is több”, és tanácsot kért, hogyan lehetne ezen segíteni. A lap szerkesztői válaszukban szakszerű tanácsokat adtak erre, abból kiindulva, hogy a jelenség oka a szíj-csúszásokban és szíjnyúlásokban keresendő, amit ugyan teljesen kiküszöbölni nem lehet, de megfelelő minőségű és szélességű lapos szíjjal a veszteség csökkenthető. Javasolják ékszij alkalmazását, vagy – „valóban megnyugtató megoldásként” – az egyedi motorhajítás alkalmazását fogaskerekes vagy lánchajtásos kivitelben. (Ma már talán mosolyoghatnánk is azon, hogy ilyen probléma okozott gondot 60 évvel ezelőtt, de az akkori körülmények között ez nem volt meglepő.)

Figyelemre méltó, hogy a lap utolsó oldalain a cikkek kivonatos ismertetését közölték orosz, francia, angol és német nyelven, nyilván arra számítva, hogy a lap külföldi szakemberekhez is eljut. Ez a későbbiek során így is volt: a TMTE nemzetközi kapcsolatai révén a Magyar Textiltechnikát több külföldi könyvtár és kutatóintézet is megrendelte.

És már akkor is fontosak voltak a hirdetések! Hogy kik és mit hirdettek? Nézzük csak:

Mezőtúri Textilművek Rt. (állami tulajdonú szövő-, festő- és kikészítőgyár)

Államosított Soroksári Textilipar Rt. („Gyártmányai: pamutvászon, inlet, zefir, kanavász, flanell, karton, freskó, novida”)

Goldberger Sám. F. és Fiai Rt. (állami tulajdonban)

Kispesti Textilgyár Rt. (állami tulajdonban)

Faktor Szövőipari és Kereskedelmi Rt. (állami tulajdonban) („Népruházati cikkek gyára”)

Budavidéki és Újpesti Gyapjúfonó-szövőgyár Rt. (állami tulajdonban) („Dolgozók részére jó minőségű, olcsó szövetek gyártása a hároméves terv keretében”)

Államosított Első Magyar Gyapjúmosó és Finomposztógyár Rt. („Munkaversennyel a 3 éves tervért! A gyár kiváló minőségű szöveteit általánosan ismerik”)

Az államosított Perlesz Kötszövőgyár Rt. („Élen jár a minőségi termelésben”)

Magyar Pamutipar Rt. (állami tulajdonban) („Minőségi áruval, fokozott termeléssel szolgálja a 3 éves terv sikerét!”)

Az államosított Selyem- és Gyapjúárugyár („‘Excellent Habselyem’ néven forgalomba hozott cikkeit, a verseny keretében fokozott arányban bocsátja a dolgozók rendelkezésére. Újra szállítunk az egész világ részére!”)

Budakalászi Textilművek Klinger Henrik Rt. („Él-üzem!”)

A lap további számain, évfolyamait áttekintve megállapíthatjuk, hogy a Magyar Textiltechnika mindvégig jól szolgálta a hazai textil- és textilruházati ipart. Teret adott a szakmai tapasztalatcseréknek, a hazai és külföldi újdonságok bemutatásának, képet adott a szakmánkat érintő kutatási eredményekről és technológiai fejlesztésekről, segítséget adott gyakorlati problémák megoldásához, foglalkozott gazdasági és üzemszervezési kérdésekkel, ipartörténettel és hagyományvédelemmel, tájékoztatót az ipart érintő személyi hírekről. Az idő múlásával híven tükrözte az ország helyzetének – benne a gazdasági környezetnek – a változásait, már csak ezért is érdemes néha a régi lapszámokat böngészni.

* * *

Nos, ilyen indulással és az ezt követő évtizedekkel a hátunk mögött adjuk át a Magyar Textiltechnikát ezúttal a 21. század „információs sztrádáján” haladva az interneten történő megjelenésnek. Bízunk benne, hogy lapunk olvasói ezentúl is találnak munkájukban jól használható információt ebben az új környezetben.